

2. Примак І.Д. та ін. Система землеробства у контексті нового філософського осмислення змісту систем як наукової категорії. *Еволюція систем землеробства в Україні*. К.: Нілан. 2022. С. 391-421.

3. Сенчук І., Кухар О., Кравчик Ю. Застосування системного підходу для аналізу економічної безпеки підприємств аграрного сектора України. *Modeling the development of the economic systems*, № 3, 2023. С. 95-100, <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-13>

Abstract: *The multidimensionality of modern agro-industrial production requires the use of a systemic approach as a methodology based on the principles of integrity, complexity, optimization, adaptability, and sustainable development. Some components of the systemic approach are considered using the example of the activities of the Transcarpathian agricultural company AgroGloryTime.*

Key words: *systems approach, agro-industrial production, principles of the systems approach, subsystems of agro-industrial production, agricultural company AgroGloryTime.*

Науковий керівник:

Суріна Г. Ю.,

канд. філос. наук,

ст. викладач кафедри економічної теорії та суспільних наук,

Миколаївський національний аграрний університет

СЕКЦІЯ «ІСТОРІЯ УКРАЇНИ: ЛЮДИ ТА ПОДІЇ»

УДК 398.8:94(477)

Кобзарі як хранителі історичної пам'яті України

Антоніна Піструй,

здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет,

М. Миколаїв, Україна

Анотація: *Кобзарі відігравали ключову роль у збереженні історичної пам'яті українського народу, передаючи з покоління у покоління думи, балади та історичні пісні. Вони не лише оспівували героїчну боротьбу козаків, а й зображували трагедії селянства, соціальну несправедливість та національні прагнення, виступаючи голосом народу в часи утисків і боротьби. Їхня творчість формувала світогляд, виховувала патріотизм та зміцнювала національну свідомість, сприяючи збереженню української культури навіть у періоди жорстоких заборон і репресій. Їхнє мистецтво залишається важливим елементом української самобутності та символом боротьби за свободу. Завдяки кобзарям українці змогли не лише зберегти мову, традиції та історичну правду, а й передати наступним поколінням дух нескореності. Вони стали народними літописцями, чий внесок у формування національного характеру та історичної свідомості неможливо переоцінити.*

Ключові слова: *кобзарі, думи, історична пам'ять, народна творчість, культурна спадщина.*

Кобзарі відігравали надзвичайно важливу роль в історії України, будучи не лише народними співцями, а й хранителями історичної пам'яті. Вони передавали з покоління у покоління відомості про героїчні події, боротьбу за волю, страждання народу та його прагнення до незалежності. Їхні думи, історичні пісні та балади містили відомості про визначні постаті та події, які залишили слід у свідомості українців. Завдяки усній народній творчості, яку вони поширювали, багато сторінок української історії не були забуті навіть у часи жорстоких заборон та репресій.

Творчість кобзарів мала значний вплив на розвиток української літератури. Видатні письменники та поети надихалися народною творчістю, використовуючи образи кобзарів у своїх творах. Тарас Шевченко, який сам був тісно пов'язаний із кобзарською традицією, створив образ сліпого співця, що став символом народної мудрості та боротьби за правду. Його «Кобзар» став уособленням всього українського епосу, продовжуючи справу мандрівних співців у літературній формі.

Кобзарі виконували функцію своєрідних літописців, зберігаючи у своїх піснях пам'ять про народних героїв. У їхньому репертуарі особливе місце займали думи про козаків, які боролися проти ворогів української землі. Через ці твори передавалася не лише інформація про битви, а й дух незламності, глибоке розуміння честі та відданості батьківщині. Пісні про Байду-Вишневецького, Богдана Хмельницького, Івана Гонта та Максима Залізняка формували уявлення про силу та боротьбу українського народу [1].

Окрім військових подвигів, кобзарі зберігали пам'ять про трагедії, що спіткали Україну. Вони співали про страждання селян під гнітом панщини, кріпацтва та свавілля можновладців. Їхні твори містили елементи соціальної критики, розповідали про несправедливість та людські страждання. У найскладніші часи історії вони допомагали народу не втратити віру, надавали духовну підтримку та зміцнювали національну свідомість.

Кобзарська традиція відігравала величезну роль у збереженні української мови та культури. В умовах заборон і русифікації вони були тими, хто поширював рідне слово, зберігав автентичні народні мотиви та образи. Їхні пісні передавалися від вуст до вуст, зберігаючи мелодику, стилістику та лексику українського народу. Вони виконували не лише історичну, а й виховну функцію, формуючи національну свідомість та плекання патріотизму у молодих поколінь.

Справжні кобзарі жили нелегким життям. Багато з них були сліпими, і саме пісня була їхнім єдиним способом заробітку. Вони подорожували від села до села, виконуючи думи на ярмарках, під час свят чи просто на вулицях міст. У народі їх сприймали з великою повагою, оскільки їхні пісні несли глибокий зміст і мали значний вплив на свідомість слухачів. Проте не завжди їхня діяльність була безпечною. Влада різних епох часто переслідувала кобзарів,

адже вони доносили до людей правду, яка могла суперечити офіційним наративам.

Особливо трагічною стала доля кобзарів у ХХ столітті, коли більшовицька влада розпочала політику репресій проти української культури. У 30-х роках відбулися масові арешти та розстріли кобзарів, оскільки їх вважали носіями «націоналістичних» ідей. Багато з них зникли безвісти, а разом із ними й цілі пласти народної творчості. Попри це, кобзарська традиція не зникла. Її зберегли ті, хто продовжував виконувати думи в умовах підпілля, а також ентузіасти, які згодом відроджували цей унікальний пласт культури [2].

Сьогодні кобзарське мистецтво переживає відродження. В Україні знову з'являються виконавці, які відновлюють традиційний стиль виконання дум, використовуючи старовинні музичні інструменти, зокрема бандуру та кобзу. Вони досліджують архіви, записують давні твори та передають їх новим поколінням. Кобзарі продовжують нести свою місію хранителів історичної пам'яті, нагадуючи сучасникам про важливі уроки минулого та національну ідентичність.

Отже, кобзарі відігравали надзвичайно важливу роль в історії України, виконуючи функцію хранителів історичної пам'яті, народних літописців і носіїв культурної спадщини. Вони передавали знання про героїчні подвиги, боротьбу за свободу та страждання українського народу, сприяючи збереженню національної самосвідомості. Їхні пісні не лише підтримували дух українців у складні часи, а й формували моральні цінності та патріотизм у наступних поколіннях.

Попри переслідування та намагання знищити їхню традицію, особливо в ХХ столітті, кобзарське мистецтво вистояло і продовжує відроджуватися. Сьогодні сучасні виконавці знову звертаються до традиційного репертуару, досліджують давні думи та популяризують автентичні музичні інструменти. Це свідчить про те, що кобзарська спадщина залишається важливим елементом української культури, який потрібно плекати та передавати наступним поколінням.

Таким чином, роль кобзарів не обмежується лише історичним минулим – їхня творчість і надалі є джерелом національної гордості, патріотизму та культурного відродження України.

Список використаних джерел:

1. Побережець Г.С., Левченко М.Г., Форостян А.Ф. Сучасні соціокультурні процеси в Україні та їх роль у розвитку національної свідомості. Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Вип. 47 / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов ; редкол.: Г. П. Чміль, В. Г. Виткалов, П. Е. Герчанівська та ін. ; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ, 2023. 186 с. С. 89-97.
2. Єсіпок В., Брояко Н. Кобзарство радянської України у персоналіях. Musical Art in Ukraine. 2024. Т. 7, № 2. С. 201-208. DOI:

10.31866/2616-7581.7.2.2024.316740.

<http://musical-art.knukim.edu.ua/article/view/316740/307665>

звернення: 16.02.2025).

URL:

(дата

Annotation: *The kobzars played a key role in preserving the historical memory of the Ukrainian people by passing down epic songs, ballads, and historical songs from generation to generation. They not only sang about the heroic struggle of the Cossacks, but also depicted the tragedies of the peasantry, social injustice, and national aspirations, serving as the voice of the people during times of oppression and conflict. Their creativity shaped the worldview, fostered patriotism, and strengthened national consciousness, helping to preserve Ukrainian culture even during periods of harsh bans and repression. Their art remains a vital element of Ukrainian identity and a symbol of the struggle for freedom. Thanks to the kobzars, Ukrainians were able not only to preserve the language, traditions, and historical truth but also to pass on to future generations the spirit of resilience. They became the people's chroniclers, and their contribution to the formation of national character and historical consciousness is invaluable.*

Keywords: *kobzars, dumy, historical memory, folk art, cultural heritage.*

Науковий керівник:

Побережець Г.С.,

кандидат історичних наук,

доцент кафедри українознавства

Миколаївський національний аграрний університет

УДК 94(477):32

Гетьманщина: особливості політичного устрою та міжнародні відносини

Ірина Талюта,

здобувач вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування

Миколаївський національний аграрний університет,

М. Миколаїв, Україна

Анотація: у роботі розглядаються особливості політичного устрою та міжнародних відносин Гетьманщини, що існувала в XVII-XVIII століттях. Гетьманщина, як частина Української козацької держави, розвивалася на основі принципів козацької демократії, де гетьман був не лише військовим лідером, але й керівником держави. Політичний устрій був підпорядкований необхідності зберігати автономію в умовах зовнішнього тиску з боку Московії та інших великих держав. Дипломатичні відносини з Річчю Посполитою, Османською імперією та Кримським ханством часто ставали предметом політичних маневрів, оскільки Гетьманщина прагнула зберегти свою незалежність. Внутрішнє життя держави, зокрема розвиток культури та освіти, також було важливим елементом її ідентичності. Проте у XVIII столітті Гетьманщина поступово втрачала свою автономію, остаточно